

Rácz Norbert Zsolt

Adalékok a kolozsvári lengyel unitáriusok történetéhez. A lengyel imaház és paplak története a dokumentumok tükrében

Az 1660 után Erdélybe költöző és Kolozsvárra letelepedő lengyel szociniánusok története ismert ugyan a kutatók előtt, a városban birtokolt ingatlanjaikról azonban elég keveset tudunk. E hiányosságot kívánjuk részben pótolni az alább közölt levéltári adatokkal. A függelékben közölt dokumentumok a kolozsvári lengyel közösség paplakként és imaházként egyaránt szolgáló épületének történetébe nyújtanak betekintést. Az ún. *Lengyelek háza* a Bel-Monostor (Unió, Memorandumului) utca 17. szám alatt található, és nagy valószínűség szerint nem azonos a korábban Köpeczi Péter házával azonosított ingatlannal. Köpeczi háza az 1697. június 24-én kelt végrendelete szerint a Bel-Monostor utcában, a Kismester (Fröhlich sikátor, ma Ioan Bob) utcára „járó sikátor (ma Ioan Rațiu utca) és a Jövedécsi András háza” között állt.¹ Ezt az ingatlant a Kolozsvári Magyar Eklézsia örökölte, majd a főtéri templom elvétele után itt működött egyik imaháza. E ház mellett – amint az alább idézett dokumentumból kiderül – Jövedécsi András kolozsvári unitárius lelkész háza állt. Ezt az ingatlant Jövedécsi Luts Mihály örökösétől, Szász Katától szerezte meg 1679. szeptember 11-én.² Luts Mihálynak egymás mellett két háza volt.³ E második ház után állt Tótházi Istvánné ingatlana, amit aztán Lachovius András vásárolt meg. E második Luts-

¹ A Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség Levéltára (továbbiakban KBUEL), Fasc. I. nr. 32.

² Uo. Fasc. I. nr. 24.

³ Uo. Fasc. I. nr. 14.

házat 1686. október 28-án Kmita András és felesége, Wilhelm Krisztina vásárolta meg.⁴ A rendelkezésünkre álló dokumentumok adatait összegezve elmondhatjuk, hogy a Kismester (Fröhlich sikátor, ma Ioan Bob) utcára vezető sikátor (ma Ioan Rațiu utca) sarkán állt Köpeczi Péter háza. Ezt a házat használta a Főtéri templom elvétele után a magyar unitárius egyházközség imaház gyanánt. Nyugat felé haladva ennek a szomszédságában állt Jövedécsi András kolozsvári unitárius pap ingatlana, mellette pedig Kmita András és felesége által bírt ház, ezután következett a lengyelek háza. Ha a telkek alapterülete nem változott az évszázadok folyamán, joggal feltételezhetjük, hogy ez az ingatlan a Bel-Monostor (Unió, ma Memorandumului) utca 17. szám alatt található.

A függelékben közölt első dokumentum⁵ egy adásvételi szerződés, amelyet 1680. február 17-én kötöttek néhai Göcs Pál kolozsvári pap lányai (Toldalaghi Andrásné Göcs Sára és Suki Pálné Göcs Kata), akik 250 magyar forintért eladták Lachovius Andrásnak⁶ a lengyelek papjának és feleségének, Gucci Zsófiának a Tótházi Istvánné Rósás Erzsébettől örökölt házukat.

A második dokumentum⁷ 1695. október 17-én Lachovius András halála után négy évvel kelt. A szerződés korábbi eladók, azaz Toldalaghi Andrásné Göcs Sára és Suki Pálné Göcs Kata és Lachovius lengyel lelkész özvegye, Gucci Zsófia között kötött. A felek megállapítják, hogy az 1680-as szerződésnél figyelembe vették a lelkész „...jövemény, szegény állapotú, és egyéb iránt is kevés jövedelmű ember” voltát, továbbá azt is, hogy a lengyel közösségnek legyen istentiszteleti helye. Elismerték Gucci Zsófia tulajdonjogát (így azt is, hogy megengedi-e, vagy sem, hogy a lengyelek új papja abba a házba költözzön), mindazonáltal leszögezték, hogy az ingatlan imaház jellege nem változhat meg, onnan az istentiszteletet elmozdítani nem lehet. Gucci Zsófia végrendeletben bárkire tehető a házat, de a magyar és szász unitárius eklézsiáknak kötelessége azt az örököstől megvásárolni, hogy a lengyel közösségnek mindenkor legyen imaháza.

A harmadik dokumentum⁸ újabb adásvételi szerződés, amelyben Gucci Zsófia 1715. január 16-án eladja a házát a kolozsvári Lengyel Unitárius Egyházközségnek 260 magyar forintért. A házat felajánlották a keleti oldalon lakó szom-

⁴ Uo. Fasc. III. nr. 21.

⁵ Uo. Fasc. I. nr. 25.

⁶ Róla lásd: RácZ Norbert Zsolt: Otthonra lelni a hitben – Rövid emlékezés Lachovius Andrásra (1627–1691.) és az Erdélyben letelepedett lengyel unitáriusokra. In *Unitárius Közlöny* 24. (84.) évf. 3. szám, 2014. március. 11–13.

⁷ KBUEL, Fasc. I. nr. 29.

⁸ Uo. Fasc. III. / IV. nr. 32.

szédnak, Kmita Jánosnak is, ám ő az egyházközsége javára lemondott a vásárról. A nyugati szomszéd – Maxai Balázs – nem tartózkodott a városban, és képviselőjét sem találták Kolozsváron, ezért nem ajánlhatták fel a vásár lehetőségét.

A Lengyel Eklézsia biztosította Gucci Zsófiának, hogy élete végéig az ingatlanban maradhasson.

Az 1717. szeptember 11-én aláírt dokumentum⁹ újabb adásvételi szerződés, amely szerint a kolozsvári Lengyel Unitárius Egyházközség kiegészíti Bel-Monostor utcai tulajdonát a ház nyugati szomszédságában levő, Maxai Balázstól 110 magyar forintért megvásárolt ingatlannal.

Az utolsó dokumentum bemutatása előtt szükséges megjegyezni azt, hogy a lengyel eklézsia lélekszáma a 18. század folyamán jószerivel elapadt, ezért 1784-ben hivatalosan is kérték felvételüket a magyar egyházközségbe: „...mivel addig is a Mater Ecclesiától csak nyelvel különböztenek, egyebekre nézve a Magyar Ekléziával egyek, s egy vallásban voltak, sőt a magyarokkal nem különös hanem ugyan azon egy ekléziát constituáltak, ezen túl, elszegényedések miatt különös papot s adminisztrációt nem tartanak, hanem mind magok által jönnek, mind pedig minden névvel nevezendő jovaikat által adják...”¹⁰ A magyar egyházközség vezetősége hozzájárul e beolvadáshoz.

A Magyar utcai templom építése szerfelett nagy anyagi megpróbáltatás elé állította az egyházközséget, így érthető, hogy a gyülekezet elöljárói a meglévő ingatlanok eladását javasolták.¹¹

Ebben a kontextusban kell értelmezni az 1796. február 15-én létrejövő cseszerződést,¹² ami az eklézsia nevében eljáró Pákei János, Joó Dénes és Késmárki Péter között, valamint Léder József és felesége, Anna Veiszin között született. Eszerint az eklézsia elcseréli a lengyelektől örökölt házat, az épülő templom keleti oldalán található ingatlanért, melyet Léder József köteles felújítani. A korábban Bajer-ház nevet viselő, és a szerződésben pontosan lefektetett elvárások szerint felújított ingatlan lett az eklézsia új paplaka.

⁹ Uo. Fasc. III. / IV. nr. 34.

¹⁰ A Kolozsvári Unitárius Eklézsia Jegyzőkönyve, I. kötet (1767–1792.), 191

¹¹ „Végeztetik az is, hogy a Lengyel Ekléziától által jött ház ki czeduláztassék és vagy kész pénzen, vagy jó csere által el adattassék, s ha pénzen adatik el, az ára templom építésére fordíttassék” Uo. I. kötet (1767–1792.), 259.

¹² KBUEL, Fasc. III / IV. nr. 69

Függelék

I. (KBUEL, Fasc. I. nr. 25): Adásvételi szerződés egyfelől Göcs Sára és Göcs Kata, másfelől Lachovius András és felesége, Guzzi Zsófia között, 1680. február 17.¹³

Mű, Dálnoki János és Kmita András, mind az ketten Kolosvárárt lakó nemes személyek, az ide alább megírt dologban közbírák: adjuk emlékezetre mindeneknek kiknek illik ez jelen való írásunknak rendiben, hogy in hoc anno praesenti 1680. die vero 17. mensis Febrii, mikor volnánk ugyanitt, Kolosvárárt, tekintetes és nemzetes Toldalaghi András, és Suki Pál uramék ő kegyelmek Belső Monostor utcában, az dél felől való szeren, nap keletről Luts Mihályné asszonyom, napnyugatról Verner Mihály uram házok szomszédságában levő háznál (mely ház két rész szerént néhai boldog emlékezetű Totházi Istvánné Rosás Ersébet asszonyról, úgymint két részes vérekre, az harmad rész szerént pedig Kádár Mártonnak maga feje váltságában harmadfél ezer forintokig felmenő kártételéért, néhai boldog emlékezetű Göts Pál úr, és successorinak maga minden jussát elkötelező contractusa szerént, az ő kegyelmek feleségek, úgy mint tekintetes nemzetes Toldalaghi Andrásné Göts Sára és tekintetes nemzetes Suki Pálné Göts Kata asszonyok után szállott ő kegyelmekre), jelen lévén mű előttünk egyfelől Tiszteletes Lachovius András úr, másfelől pedig megírt tekintetes nemzetes Toldalaghi András és Suki Pál uramék ő kegyelmek, és ő kegyelmek megtekintvén megemléttet Lachovius uramnak gyámoltalan és szegénységgel megterhelte-tett állapotát, nem úgy, amit a ház ért volna, s másoknak eladhatták volna, hanem, Istenre való tekintetből alább, és majd csaknem fele árán, melyet senkinek másnak úgy el nem adtanak volna, adák ő kegyelmek az fenn megjegyzett házat tiszteletes Lachovius uramnak magának, feleségének nemzetes Guzzi Sophia asszonynak, és két ágon lévő maradékinak, legatariussának őkegyelmek irrevocabiliter, jure perpetuo, örök áron pro fl. 250, azaz kétszázötven magyariforinton, azon háznak minden haszonvételivel, igaz határral, kertivel, kútjával, pincéjével, azon ház táján való épületekkel, egyszóval akármi névvel nevezendő azon háznak jussával, appertinentiákkal melyekkel ab antiquo bírattatott.

Mely megnevezett summa pénzt ennyiszor említett tiszteletes Lachovius András úr megolvassván, ada tekintetes nemzetes Toldalaghi András, és tekintetes nemzetes Suki Pál uraméknak ő kegyelmeknek, és ő kegyelmek is felvén az

¹³ A dokumentumok központozását és néhol helyesírását javítottuk, csak a nyelvjárási alakokat őriztük meg az átírásban.

házat abban való minden jussokkal örökösön transferálák immár sokszor fenn megírt tiszteletes Lachovius András uramnak magának, őkegyelme fenn megnevezett feleségének, két ágon levő successoroknak, posteritássoknak és legatariussoknak ő kegyelmeknek, hogy mint sajáttyokot bírassák, ez mellett evictiot is vőnek magokra, és utánuk lévő maradékjokra ő kegyelmek az fenn gyakran megnevezett dominus venditorok, hogy Lachovius uramot, feleségét, successorát, és legatariussát őkegyelmeknek az megvött háznak szabados és békességesen való bírásában, hozzája tartozandó igazságával s haszontételivel egyetemben, mindenkoron és minden nemű legitimus impetitorok ellen magok saját költséggel és fáradságokkal tartozzanak megoltalmazni.

Mely dolog mü előttünk így menvén véghez, adtuk mü is ez mü pecsétes és subscriptionk alatt való levelünket, az megnevezett dominus emptornak, feleségének, successoroknak, posteritasoknak, és legatariussoknak ő kegyelmeknek futura pro cautela fide nostra mediante.

Datum et Actum Anno die locoque ut supra.

Fidem qui supra.

Joannes Dalnaki mp.

Andreass Kmita mp.

II. (KBUEL, Fasc. I. nr. 29): A Lachovius-ház maradhasson lengyel imaház: 1695. október 17.

Mü, Huszár Mihály és Fejérvári Borbély István, mindketten Kolosvár megyében, Kolosváratt lakó nemes személyek, kik ez ide alább megírt dologban fogadott közbírák vagyunk, adjuk tudtára mindeneknek, akiknek illik ez levelünknek rendiben, quod in hoc Anno presenti 1695. Die vero 17 mensis Octobris, midőn volnánk a megírt Kolosvár megyében, Kolosváratt, ugyan a kolosvári Tiszteletes Unitaria Ecclesia parochialis, vagy plébánia házánál, ugyan azon tiszteletes ecclesia plébánosa, tiszteletes Jövedetsi András úr presentiajában, jövének mielőnkbe, egy felől, tekintetes Nemzetes N. Iklódi Tholdalaghi András úr, feleségével, tekintetes nemzetes Göts Sára asszonnyal, és Felső Magyar Suki Suki Pál úr, ugyan feleségével, tekintetes nemzetes Göts Kata asszonnyal, más felől pedig néhai boldog emlékezetű tiszteletes Lákovius András úr a Kolosváratt meg nyomult jövény szegény lengyel atyafiak praedicatorának relictája, nemes Guzzi Sophia asszony. És jelenték mi előttünk ő kegyelmek, hogy ennek előtte egy né-

hány esztendőkkel, megírt Tholdalaghi Andrásné asszonyom nemes Göts Sára és Suki Pálné, nemes Göts Kata asszonyék ő kegyelmek, adták volt el örök áron egy néhai Tótházi Istvánné Rosás Ersébeth asszonyról ő kegyelmekre, mint vérekre, per successionem, város törvénye szerint devenialt házukat, az megnevezett tiszteletes Lákovius András uramnak és feleségének Gucci Sophia asszonynak, in et pro flor. 300, azaz háromszáz magyar forintokon, mely ház vagyon ugyanaz megírt vármegyében és városban Belső Monostor utcában, az dél felől való soron, egyfelől nemzetes Daczo György úr, más felől nemzetes Kmita Andrásné Vilhelm Christina asszony házok vicinitássában.

Adták volt pedig ő kegyelmeknek ezen házokat ily olcsón, és csaknem fél-szeg áron ilyen tekintetekre:

I. Mivel a megírt Lákovius András uram, itt ez helyben, jövevény, szegény állapotú, és egyéb iránt is kevés jövedelmű ember volt.

II. Hogy a megírt szegény jövevény lengyel atyafiaknak, kik ez helyben vannak, azzal a közönséges isteni szolgálatra commoditást szereznének, nem lévén másutt sohult ez városban helyük, hol cultust celebrálhassanak.

Mostan immár, ez ilyen olcsón, és a megírt tekintetekre nézve abalienált házuk iránt újabban tőnek ő kegyelmek ilyen végezést: hogy tudniillik, megírt Lákovius Andrásné asszonyom teljes életében soha is a lengyel atyafiaknak cultusokat attól az háztól amovealni nem ügyekezi, annál is inkább nem munkálkodja, egyéb iránt őkegyelmének szabados dispositioja légyen azon házon, kit tart benne, és ha a lengyel atyafiak papjokat akarják benne patialni, azzal is szabados légyen, csak a cultus onnan ne amovealódjék. Holta után pedig Gucci Sophia asszonynak, szabadságába álljon, ha azon summát az ecclesiának testálja is, ha idegennek is, hogy ha pedig a summát testamentaliter a kolozsvári magyar és szász unitaria ecclesiáknak nem legalná, ex tunc, azon tiszteletes magyar és szász unitaria ecclesia az őkegyelme posteritássinak, successorinak, vagy legatariussinak tartozzék letenni azon summát, az ház pedig Gucci Sophia asszony holta után mindjárt a megírt tiszteletes magyar és szász unitaria ecclesiára szálljon, cum hac interim declaratione, hogy annak utána is, míglen Istennek annyi számman tetszik ez helyben az szegény lengyel atyafiakot meghagyni, hogy isteni szolgálatra egybegyűlhetnek, soha is azon atyafiaknak kedvek, s akaratum el-len, in perpetuum azon háztól a cultus máshova ne transferaltassék, és valami magyar vagy szász papnak, vagy lectornak odaszállítással ne turbaltassék, sub poena anathematis. És soha, sem Lákovius Andrásné Gucci Sophia asszony, sem posteritassi, successori, vagy legatariussi azon házat, sőt a megírt tiszteletes ecclesia is semmi úton-módon ne abalienalhassa, és más ususra ne fordíthassa, sub eadem poena. Sőt ez felett, erre is obligálták magokat, maradékjokat, és legiti-

mus successorokot megírt Tholdalaghi Andrásné Göts Sára és Suki Pálné Göts Kata asszonyék ő kegyelmek, hogy soha a megírt Gucci Sophia asszonyt, sem pedig az őkegyelme holta után, a tiszteletes sokszor megírt Kolosvári Magyar és Szász Unitária Ecclesiát, azon háznak dominiumában nem turbálják, megtartván mindazon által ő kegyelmek is a megírt conditiokot. Ezt is végezetre hátra nem hagyván, hogy in Anno 1680. supra evoluto, ugyanezen dologról a megírt személyeknek ő kegyelmeknek, amely contractussok lött volt, tehát, azt most ő kegyelmek mind a két részről in omnibus punctis et clausulis invigorálják, invalidalják, tollálják, és penitus annihilálják, és ez ő kegyelmek újabb contractussokot, s abban feltett conditiojokot, in omnibus punctis et clausulis in vigore hagyják.

Mely eszerint végbe ment megegyezéseket ő kegyelmek mű nekünk kezek beadásával is megerősíték. Mi is azért ez dolognak nagyobb erősségéért és hitelesebb voltáért írtuk és adtuk ez mű tulajdon kezünk írásával, és szokott pecsétünkkel megerősített levelünket, futura pro cautela fide nostra mediante. Datum anno, die, locoque supra notis.

Correcta
per eosdem

Fidem qui supra

Huszár Mihály
mp.

Borbély Istvan
mp.

III. (KBUEL, Fasc. III / IV. nr. 32): A Lengyel Unitárius Egyházközség megvásárolja az ingatlant Gucci Zsófiától: 1715. január 16.

Mi, úgymint Teleki Ferencz, a Kolosvári Törvényes Széknek egyik hütös assessora, Kövendi Asztalos György, hütös centumpater, Felvinczi György, Kolosvár városának egyik hütös szolgabírája, mindhárman Kolosvár megyében, Kolosváratt lakók, és ez ide alább megírt dologban hivatalos közbírák, és jövődöbéli bizonságok.

Adjuk emlékezetül mindeneknek, akiknek illik, mind mostoniaknak s mind következendőknek ez írásunknak rendiben, quod in anno 1715. die 16. mensis Januarii, midőn hívattattunk volna az megírt vármegyében, városban, Belső Monostor utcának a dél felől lévő seriessere, nemzetes Kmita János uram őkegyelme házához, napkeletről néhai tiszteletes Jövedécsi András uram succesori, nap-

nyugotról néhai tiszteletes Lachovius András uram relictája házuk vicinitassiban. Jelenének meg mi előttünk ugyan a megírt vármegyében, városban lakó becsületes személyek. Egyik részről feljebb említett nemzetes Kmita János uram, és nemzetes Arcziszoczki¹⁴ Tóbiás úr, a Kolozsvári Tiszteletes Lengyel Unitaria Ecclesianak böcsületes curatora, másik részről néhai tiszteletes fenn említett Lachovius András uram relictája, nemzetes Gucci Sophia asszony, tanquam venditrix. És jelenté mielőttünk ezen említett Gucci Sophia asszony, hogy amely kőháza ő kegyelmének volt eddig, édes említett férjétől per testamentarium dispositionem legáltatott, melyben egész dominiuma és szabados dispositiója vagyona, tulajdon csak magára nézendő, ugyanaz megírt vármegyében városban, az említett Belső Monostor utcának dél felől lévő seriessén, napkeletről annyiszor említett nemzetes Kmita János uram, napnyugotról tekintetes nemzetes Maxai Balás uram pusztája kőháza vicinitasokban. Azon kőházát őkegyelme elaludta az fenn említett Tiszteletes Unitaria Lengyel Ecclesiának cum omnibus internis appartinentiis, in et pro fl. Hung. 260, azaz kétszázhatvan magyar forintokon. Mely házzal jure vicinitatis, az egyik szomszéd, úgymint Kmita János uram őkegyelme legitime megkínáltatván, maga számára meg nem tartja, mint-hogy említett tiszteletes ecclesiának ő kegyelme is egyik tagja lévén, inkább akarja azon ecclesiának commodumát, mint maga privatumát. Az másik szomszéd pedig messzi lakván, s embere is tekintetes nemzetes Maxai Balás uramnak e város territoriumán nem találtatván, nem kínáltathatott, sőt nem is tartoznak a városi venditorok idegen külső helyre kínáltatót küldeni. Per hoc, az tiszteletes említett ecclesia, megolvassván, tanquam emptores azon háznak mostani alkalom szerint való árának egy részét, úgy mint fl. Hung. 110 azaz százötven magyar forint summáját. Mely summát levala is említett Gucci Sophia asszony az említett tiszteletes ecclesiának, említett tiszteletes curatoritól. Az restantia százötven forint pedig marad akkorra, mikorra nemzetes Kmita János uramot azon ecclesia contentalja azon mostan megvett háznak az utolszori égés után való építtetésének expensájáról, mely házat az őkegyelme Kmita János uram üdvözült édesanyja, néhai nemzetes Kmita András úr relictája, néhai nemzetes Vilhelma Christina asszony maga sumptussával építtetett fel az említett emtiájából. Levalván pedig mostan Gucci Sophia asszony a százötven magyar forintokat, azon házat a Tiszteletes Lengyel Unitaria Ecclesiának, jure perpetuo, perennali irrevocabiler, és ezután succedalandó tagjainak permanus bocsátá. Az tiszteletes ecclesia is azon jure perpetuo, permanus véve et evictiót is vállalván magára említett Lachovius Andrásné asszony Gucci Soffia asszony, hogy azon eladatott háznak pacificum

¹⁴ helyesen: Arcziszowski

dominiumába megoltalmazza a Tiszteletes Lengyel Unitaria Ecclesiát, és minden successorit, mind legitimus impetitorok és turbatorok ellen sőt atyafiai ellen nevezet szerint, tulajdon maga költségével fáradságával, mind törvény vége szakadtáig, azon háznak mostani alkalom szerint való árán felül, megannyi summának poenájáig. Ilyen vinculumot is tévén fel egymás között az tiszteletes említett ecclesia és az említett venditrix, hogy ha valamelyik fél ezen alkalmat, akár in toto, akár ex parte saltem aliqua megváltoztatná, meg hívná és turbálná, tehát azon fenn megnevezett poenába incurraljon, az mostani árán felül. Mely poenákat az megálló fél a meg nem álló felen saltem vigore praesentia megvehethessen, az inconstans félnek akármi névvel nevezendő külső, belső ingó és ingatlan javaiból. Az meghívásnak poenájának két része a tiszteletes tanácsé, harmada a constans feleké lévén. Mely alkalmon ő kegyelmek egymás között így egyezvén meg, mind egymásnak, úgymint említett curator uramék és a vinditrix, mind minekünk, regiusoknak kezéhez mindkét részről beadván, mi is ezen alkalmot, megegyezést, venditiót írtuk meg, futuro pro testimonio fide nostra mediante, áldomásital után, melyet pecsétünkkel és subscriptionkal is corroboráltunk. Datum anno, die locoque in praespecificatus.

Converta pre nos subscriptores

Teleki Ferencz mp és
Kövendi György mp
Felvinczi György mp

NB: P. S. Kívána pedig az introscripta venditrix a tiszteletes lengyel ecclesiától, hogy vita sua durante azon háznak valami részében ellakhassék. Mely kívánságát őkegyelmének a tiszteletes ecclesia megértvén, és hogy igen koros állapotát megtekintvén, annuala a tiszteletes ecclesia házának hátulsó részében a küs házban holtáig el lakhassék, s meg is engedték.

Item: Ami pedig illeti az Kmita János úr azon házra költött summára pénzig való praententióját az építés iránt, az a költség a kétszáz magyar forintot is meghaladna; ad ad ... tudja ad fl. Hung. 200. De meg tekintvén a venditrixnek is szegénységét, koros állapotát, azt is annyira hadta hogy ötven magyar forintokat condonált. Azért ha valamelyik atyafi azon mostan az ecclesiától megvett házat adsciscálni akarná, vagy adsciscálná is tehát nemzetes Kmita János uramnak, vagy feleségének és successorinak tartozzék deponálni azon ötven forintokat is.

Sub ijsdem Regiis qui supra conclusum
mp

MÁS KÉZ ÍRÁSÁVAL:

Anno 1715. die 3. Februarii ezen contractusban specificalt százötven magyar forintokról azaz hung fl. 150. Az Tiszteletes Lengyel Unitaria Ecclesia curatortól ő kegyelmektől plenarie et integre contentáltattam melyről recognoscálok. Kolozsvár anno et die ut supra.

Kmita János mp

IV. (KBUEL Fasc. IV. nr. 34.) A Maxai Balázs üres kőházának (vagy ház helyének) a megvásárlása: 1717. szeptember 11.

Mű, Szőlősi Gábor, Kolosvár városának exactora, Gyergyai Pál fiscalis director és Ekchart Mihály, Kolosvár városának hites szolgabírája, mindhárman Kolosvár megyében, Kolosvár városnak lakosai, és ez ide alább megírt dologban adhibitus Regiusok s jövődöbeli tanúbizonyosságok, adjuk tudtokra mindeneknek, az kiknek illik, quod in Anno 1717. die 11 Septembris, midőn volnánk Kolosvár megyében, Kolosváratt, Belső Farkas utcában, in plaga meridionali, napkeletről Szalontai Pál, napnyugotról az tiszteletes Pater Jesuitali házuk szomszédiban, az Némethi Mihály successori házánál. Jelen lévén mi előttünk egyrészt tekintetes nemzetes Nyárádtői Maxai Balázs úr, és felesége tekintetes nemzetes Daczo Kata Asszony, más részről tekintetes nemzetes Kmita János úr és Gézanovius Ádám uraimék, úgymint az Kolosvári Lengyel Unitaria Ecclesiának curatora, holott is ő kegyelmek szabados tetszésük szerint, megegyezett akaratból mielőttünk tevének ilyen megmásolhatatlan alkalmot és vásárlást. Hogy említett Maxai Balázs úr és felesége, Daczó Kata asszony fiainak és leányainak consensussokból, Kolosvár megyében Kolosváratt, Belső Monostor utcában, az déli soron, napkeletről az megírt Lengyel Unitaria Ecclesia, napnyugotrol méltóságos Bánfi Farkas úrfi kőházok szomszédiban, egy pusztá kőház helyet, cum veris suis limitibus adák el örök áron, örökösön, meghívathatatlanul, megnevezett Kolosvári Lengyel Unitaria Ecclesiának, successorinak legatariussinak, in et pro fl. Ung 110, azaz százötz forintokon. Mely summa pénzt az emptorok ő kegyelmek, paratis usualibus, leolvassván, az venditor őkegyelme is de facto levalván, az megírt házat cum veris et antiquis suis limitibus reale dominiumban bocsátá az emptor Lengyel Unitaria Ecclesiának, successorinak legatariussinak, jure perpetuo et irrevocabili, nullum jus, nullamque dominii proprietatem sibi, suisque haeredibus referando. Sőt evictiót is vállalja az venditor őkegyelme ma-

gára, successorira, hogy az emptorokat ő kegyelmeket, succesorikat, legatariusokat ezen háznak békességes dominiumában, minden legitimus impetitorok ellen propriis sumptibus et fatigiis megoltalmazza mind törvény végéig, melyet, ha nem prestalna, prestalni nem akarná, avagy pedig valamelyik fél ez mostani alkalmot és vásárlást vel in toto, vel in parte violálná, in poenam fl. Ung 100 incurraljon. Melyet is az constans fél az inconstanson, vigore salte presentium exclusiv omnibus iudiciis, remediis cautelis et subterfugiis megvehessen, vetethessen. In duabus iudicibus, tertia vero, partibus constanti cedendis. Mely alkalmon és vásárláson mindkét fél ekképpen egyezvén meg, kézbeadással, áldáskívánással, áldomásitallal is confirmáltak.

Mi is azért ez alkalmról és vásárlásról írtuk, és adtuk ez Contractualis Levélünket, az szerint, az mint mi előttünk mene végbe, fide nostra mediante futuro pro testimonio, subscriptionkkal és pecsétünkkel corroboralván. Datum et actum Anno Die Loquoque in prespecificatis.

Szólósi Gábor Kolosvár városa egyik hites exactora
Gyergyai Pál a Kolosvári Fiscalitasnak egyik hites divisora
Ekchart Mihály mp.

V. (KBUEL Fasc. III., nr. 69.) A magyar eklézsia elcseréli a Bel-Monostor utcai házat a Magyar utcai ingatlanra: 1796. február 15.:

Mű, kik alább neveinket felírtuk, adjuk tudtára és örök emlékezetére mindazoknak, valakiket ezen dolog most, vagy ide hátrább illethet, hogy ezen mostan folyó 1796-ik esztendőben, böjtelő havának 15-ik napján, mindketten tisztii hivatalunk szerint hívatatva lévén, ezen nemes és szabad Kolosvár királyi városában, Híd utcában, a szenátor tekintetes Pakéi Pakéi János úr lakóházához, mely vagyion a napnyugoti soron délről circumspectus civis és divisor Rákosi N. Ferentz, északról pedig ugyan az circumspectus Hajós János őkegyelmek lakóházaik szomszédságaiban, az holott is jelen valának mű előttünk, egyfelől már fennebb említett szenátor Pakéi Pakéi János úr, úgy szintén circumspectus civis Jó Dénes és Késmárki Péter uraimék, mint a kolosvári Tiszteletes Unitária Szent Ecclesiának: egyben ugyanezen folyó hónap 7-dikén, közelebről pedig 14-dik napján tartatott gyűléseiben ezen dolognak teljesítésére kinevezett biztossai úgy is, mint maguk, úgy is, mint az egész Tiszteletes Unitaria Ecclesia nevében és képében. Más felől pedig kőműves pallér, s kolosvári hitess polgár Léder Josef, úgy kedves felesége, Anna Veiszin őkegyelmek magok és kedves gyermekeiknek képében

minékünk előre egyetértett akarattal jelenték, hogy lévén a Kolozsvári Tiszteletes Unitária Szent Ecclesiának ezen nemes városban, Belső Monostor utcában a déli soron egy telke rajta lévő minden épületeivel egyetemben, napkeletről circumspectus civis és posztócsináló Sombori János, napnyugatról pedig üdösb kötélverő Brassai Mihály uraimék szomszédságaiban, azt az eddig bíratott régi és igaz határaival, semmi just továbbra magának fenn nem hagyván, az ecclesia adá örökös cserében megmásolhatatlanul, törvényes evictionnak magára tött vállalása mellett említett kőműves pallér Léder Josef ökegyelmének s feleségének, Anna Veiszin asszonynak, úgy két ágon lévendő minden maradékainak és törvényes succesorainak szerencsés és hosszas birodalomnak kívánása mellett. Ellenben pedig kőműves pallér Léder Josef ökegyelme is és felesége, Anna Veiszin asszony mostan életben lévő s netalán lévendő gyermekeinek terheket magokra vévén hasonló törvényes evictio mellett által adák a már szomszédosított házért ugyan cserében örökösön semmi just magoknak, gyermekeiknek, vagy azok maradékainak fenn nem hagyván, itt a városon, Belső Magyar utcának északi során, napnyugatról a contractens Tiszteletes Unitaria Ecclesia új temploma, s annak végiben lévő telke, napkeletről pedig a tisztelt Vas Pál úr háza és telke szomszédságaiban lévő s Hosszú Szappany utcáig hátranyúló telkeket, régi, igaz és eddig bíratott határaival s rajta mind elől, mind hátul levő épületeivel egyetemben a tiszteletes Unitaria Ecclesiának, s ezen vallást követő utolsó maradékoknak ilyen feltétel alatt:

1-mo: Hogy a tiszteletes Unitaria Ecclesia pótlásul fizessen Léder Josef ökegyelmének s feleségének mind együtt Rf 1500, azaz ezeröttszáz német forintokat, melyekből ezúttal meg is adjon 500, azaz ötszáz német forintokat, az 1000, azaz ezer német forintokat pedig a tiszteletes ecclesia az ezen esztendőben esendő Szent Mihály nap előtt egy nappal adjon mostan a háznál lakó Nyerges Mészáros János ökegyelmének, mint creditornak a Léder Josef és felesége ökegyelmek adósságuk lefizetésére. Amint hogy az ecclesia ezen adósságnak kifizetését magára vállalván, az 500 Rforintokat előttünk paratis et numeratis Léder Josef ökegyelmének s feleségének ki is fizeté, mely pótlásul felül adott summa pénzért

2-do: Léder Josef ökegyelme és felesége a már elcserélt, s eddig Bajer nevet viselt házon tartoznak ezen munkákat megtenni, vagy tétetni: 1-mo: az utca felől már megindított kapufél kövek Léder Josef ökegyelmének maradván, ahelyett tisztességesen kifaragandó jó, ép és erős ütköző és egész kapufél köveket állandólag tétessen. 2-do: Az utca felől kezdve, az már megerősített fal megmarad ugyan, hanem annak hátulsó csonkaságától kezdve, a kapu közinek meghatára-

zott hosszasságáig új fundamentumra jó vastag és bolthajtás alá való erős falat vitessen, ezen falat az ház falához szükséges vaskolcsozatokkal állandóul megköttesse, a falnak magosságát mind itt, mind pedig másutt úgy megadja és kipótolja, hogy arra újabb kőműves munka nélkül is az új fedél jól megfektethessék. 3-io: Mivel a kapu közének bolthajtásának hossza határozott a kis kamara ablaka és az almáriumnak hagyott lyuk közt lévő lábíg, tehát köteles lészen Léder Josef őkegyelme a bolthajtást ezen lábíg vinni, annak illendő magosságát megadni, s száraz televénnyel a boltoknak fészkeket megtölttetni. 4-o: A bolthajtás hátsó végénél a templom felől megmaradandó falat, ameddig a fedéltartásra szükséges légyen, fel vinni, s az azon hátul való részt, közkert magosságnyira kiigazítani, s cseréppel vagy téglával befedetni. 5-to: Az elészámlált munkákhoz tartozik már az elintézett garádics helyén, úgy, mint maga Léder Josef őkegyelme szándékozott, a garádicsot felvinni s azt az történhető tűz ellen boltozattal felül securizálni, meghagyván mindazonáltal a hálózásban szolgáló ablaknak világát. 6-to: A konyhának mostani kéményét leszedetvén, köteles lészen tisztességes konyhát csináltatni, a kéményt is állandó erős fundamentumra rakatván, a zsindeyen kívül jó magasán vitetni, az egész konyhát béboltozni elől, hátul, s az egymásban keresztül járó ajtókat meghagyni. A tűzhely alá jó sütökemencét csináltatni, s az egész házat, mind a kapuközt, mind a templom felől, mind garádics és konyha körül tisztességesen megvakoltatni, s mindent kifehérítettetni. Utoljára, 7-mo: Tartozik mindezen elészámlált munkákat Szent György napra maga költségén és materiáléiból úgy elkészíteni, hogy akkorra a pap minden akadályon kívül belészállíthatassék, kitakarítottván akkorra minden építésbeli dolgoktól, az udvar és kapu közé.

3-io: Mivel pedig Szent György napig ezen megépítendő házhoz a pap nem szállíthatik, az ecclesia is az elcserélt háztól a kántort s iskolát el nem költöztetheti, ígéri ugyancsak az ecclesia magát arra, hogy mihelyt Ledér (sic!) Josef őkegyelme, az eddig volt házát a fenn írtak szerint elkészíti s kitakaríttatja, azonnal az ecclesia is az elcserélt házat mindenektől megüresítve által adja, addig is pediglen amint az ecclesia az elcserélt háznak contractussait Léder Josef őkegyelmének általadja, úgy Léder Josef őkegyelme is az általadott háznak régibb és újabb acquisitionalis, és a telek határaitól szóló leveleit adja által, amellet mind a két vásárló felek tartozzanak Szent György napig az elcserélt házokra mind tűz, mind pedig egyéb károk ellen jó gondot viseltetni s az iránt egymás securitássára nézve caveálni.

Mely örökös cserevásárnak s abból folyó egyezésnek erősségére s megmásolhatatlan voltára nézve a contrahens felek kötésül feltevének 500, azaz ötszáz

német forintokat, oly törvény alatt, hogy ha valamelyik fél ezen cserevásárt s egyezést akár egészen, akár valamelyik részében meg nem tartaná, annál inkább felforgatni ügykezné, azonnal a meg nem álló s nem teljesítő fél az írt 500 Rforintokat a megálló és teljesítő félnek, minden törvény és menedékeknek kirekesztésével lefizetni tartozzék, s mégis ezen cserevásár és contractus akármely ítélőszék előtt is maga erősségében megmaradjon. Sőt, a felek mind egymásnak mind pedig nekünk jobb-jobb kezeiket beadván, áldomásítal mellett, egymásnak hosszas szerencsés és békességes birodalmat kívánának.

Arra nézve írtuk meg is, és adjuk ezen örökös cserevásárról s abból folyó egyezésről szóló levelünket a mi hivatalunkra letett igaz hitünk szerint, tulajdon kezünk alája írása s szokott pecsétünk jövődöbeli bizonyóságul Kolosváratt a fenn írt napon, esztendőben és helyen.

Ditrai Lukáts Josef
Hites szenátor

Déáky F János
Kolosvár városa hites Protocollistája

Mauks Tobiás
Hites szenátor

AZ ELSŐ OLDAL SZÉLÉN, MÁSKÉZÍRÁSSAL

Hogy ezen okirat valósággal a bélyegtörvény és rendelet behozatala előtt keletkezett légyen, az ezennel hivatalosan bizonyíttatik. A Kolosvár Kerületi Császári Királyi Adóhivataltól. Kolosvárt, március 27. napján 1851. Szabó Farkas fő...